

Zanimljivosti iz svijeta geodezije

Ovo sigurno niste znali...

U rimskoj mitologiji, **Terminus** je zaštitnik međa, a njegovo ime potječe od latinske riječi za među. Svake su se godine pridonosile žrtve kako bi se posvetile međe, a dana 23. veljače zemljoposjednici su slavili festival pod nazivom »*Terminalia in Terminus' honor*«.

MALO IZ BIBLIE...

Ponovljeni zakon 19

¹⁴ Ne premiči međe susjeda svojega, što je povukše stari na posjedu tvojem, to ćeš ga dobiti u zemlji, koju ti dadne Gospod, Bog tvoj, da je zaposjedneš!

Ponovljeni zakon 27

¹⁷ Proklet, tko pomakne među bližnjega svojega! I sav narod neka odgovori: Amen!

Mudre izreke 22

²⁸ Ne pomici prastare međe, koju su postavili već djedovi tvoji!

ZNAČAJNE POVIJESNE ČINJENICE VEZANE ZA GEODEZIJU:

Egipćani su oko 3000. godine pr. Kr. osnovali katastar zemljišta.

Keopsova piramida u Gizi najtočnije je orientirana građevina na svijetu s obzirom na smjer sjever-jug. Po današnjim mjerjenjima, sjeverna strana odstupa od pravca sjever-jug za dvije minute i 18 sekundi (2°18'), a južna za jednu minutu i 57 sekundi (1°57"). Odstupanja nisu greška graditelja, već posljedica pomicanja kontinenta. Prosječna visina svih kopnenih točaka (razina mora je najniža, a vrh Himalaja najviša) može se izmjeriti jedino današnjim sofisticiranim satelitima i računalima, a iznosi 148 metara. Upravo toliko visoka je Keopsova piramida.

Nedavna istraživanja na **Stonehengeu** (oko 2500. godine pr. Kr.), pokazuju da se u gradnji koristilo kolčenje i geometrija s konopcima.

U Mezopotamiji su se oko 1000. godine pr. Kr. koristili prvi geodetski instrumenti.

Vilim I. Osvajač najzaslužniji je za sastavljanje općeg imovinskog popisa »*Domesday Book*« nastalom u 11. stoljeću. Popis je obuhvaćao sve grofovije u Engleskoj, a u njemu je bilo zabilježeno »što je i koliko imao svatko tko je posjedovao u Engleskoj zemlju i stoku, i koliko je to vrijedilo«. »Domesday Book« znači »knjiga sudnjeg dana«, čime se htjela istaknuti njezina dovršenost, tj. da će vrijediti do smaka svijeta. U početku je bio vođen na stranicama od ovčje kože, a u obliku knjige objavljen je tek 1783. godine. Bila je to evidencija zemljnih posjeda kakve do tada nije bilo i koja i sada, u određenim segmentima, ima svoju praktičnu vrijednost.

Geodezija ima dugogodišnju tradiciju u Hrvatskoj. 1775. godine **Martin Sobolović** izdao je prvi udžbenik Geodetske vježbe (na latinskom jeziku).

Carica Marija Terezija zaključila je u doba svoje vladavine da se

bez zemljomjerstva, odnosno geodeta i njihovih karata, njezino carstvo neće moći uspješno razvijati niti će se moći sačuvati njezina impresivno prostrana država. Kako je posao izmjere slabo napredovao zbog nedostatka mјernika, zemlju su mјerili pisari, učitelji i seljaci, zbog čega je katastar bio pun pogrešaka.

Napoleon Bonaparte stvorio je 1808. godine zapadnoeuropski katastar koji je sadržavao brojeve zemljšnjih čestica, te podatke o uporabi i vlasništvu.

POZNATI KOJI SU U JEDNOM DIJELU ŽIVOTA BILI GEODETI:

- **George Washington, Thomas Jefferson i Abraham Lincoln** – trojica od četvorice predsjednika ovjekovječeni na Mt. Rushmore.
- **Meriwether Lewis i William Clark** – prvi su poveli jednu od najpoznatijih istraživačkih ekspedicija kako bi istražili tek kupljeni teritorij zapadno od rijeke Mississippi i napravili kartu tog područja.
- **John Charles Fremont** – prvi kandidat abolicionističke Republikanske stranke koji se natjecao za mjesto predsjednika SAD-a.
- **Andrew Ellicott** – astronom i geodet, začetnik dendrokronologije.
- **Benjamin Banneker** – prvi poznati astronom i geodet negroidne rase.
- **Piero della Francesca** – talijanski slikar, matematičar i pisac rane renesanse. Svojim suvremenicima bio je poznat kao matematičar i geometar, podjednako kao umjetnik, iako se danas smatra prije svega umjetnikom.
- **William Lawrence Boyd** – američki filmski glumac, najpoznatiji po ulozi Hopalong Cassidyja.
- **Dan Aykroyd** – kanadski glumac, scenarist i glazbenik.
- **Henry David Thoreau** – američki pisac, filozof, abolicionist, prirodnjak, borac protiv poreza, kritičar razvoja, povjesničar i vodeći transcendentalist.
- **Daniel Boone** – američki pionir, istraživač.
- **Jeremiah Dixon i Charles Mason** – britanski astronomi i geodeti, koji su bili odgovorni za uspostavu Mason-Dixon linije koja je postala linijom podjele između Sjevera i Juga SAD-a.
- **Hari Rončević** – splitski pjevač.
- **Ivica Kirin** – hrvatski političar, aktualni gradonačelnik Virovitice, bivši ministar unutarnjih poslova u Vladi Republike Hrvatske.
- **Vladimir Zagorec** – umirovljeni general Hrvatske vojske.

Marina Biočić

